

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Karolína Zeldová

Působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů v oblasti svobodného
přístupu k informacím

Bakalářská práce

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů v oblasti svobodného přístupu k informacím*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 79 144 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 22. dubna 2024

.....
Karolína Zeldová

Děkuji paní Mgr. Petře Melotíkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky během psaní bakalářské práce.

Dále věnuji poděkování rodině a nejbližším, kteří mě po celou dobu studia podporovali.

Obsah

Úvod	5
1. Základní charakteristika Úřadu pro ochranu osobních údajů.....	7
1.1. Postavení Úřadu pro ochranu osobních údajů	7
1.2. Organizační struktura Úřadu	10
1.2.1. Předseda.....	10
1.2.2. Místopředsedové.....	11
1.2.3. Organizace Úřadu	12
1.3. Působnost Úřadu.....	14
1.4. Shrnutí	16
2. Působnost Úřadu v oblasti svobodného přístupu k informacím.....	17
2.1. Právo na přístup k informacím	17
2.2. Úřad jako povinný subjekt.....	19
2.3. Úřad jako nadřízený orgán některých povinných subjektů	23
2.4. Úřad rozhodující v přezkumném řízení	28
2.5. Úřad poskytující ochranu před nečinností	31
2.6. Problematické aspekty působnosti.....	33
2.6.1. Personální nezajištěnost.....	33
2.6.2. Narůstající nápad	33
2.6.3. Vadné vedení spisového materiálu povinnými subjekty	34
2.6.4. Účast Úřadu v zahájených soudních řízeních.....	34
2.6.5. Shrnutí	35
Závěr.....	37
Seznam použitých zkratk	40
Seznam použité literatury	41
Abstrakt	48
Abstract.....	48
Klíčová slova	49
Key words.....	49

Úvod

Svobodný přístup k informacím je založen na vztahu občanů a orgánů veřejné moci, coby povinných subjektů. Občané mají právo se dožadovat informací související s činností povinných subjektů a povinné subjekty musí takové údaje poskytnout. Tento vztah, představující záruku zákonnosti veřejné správy, je zakotven i na úrovni ústavního pořádku, přesněji v čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Podrobněji je právo na přístup k informacím včetně jeho procesní úpravy předmětem zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále „informační zákon“ nebo „Infozákon“). Na základě novelizace informačního zákona vykonává od roku 2020 Úřad pro ochranu osobních údajů působnost v oblasti svobodného přístupu k informacím.

Tématem této bakalářské práce je výkon působnosti svobodného přístupu k informacím v rozhodovací praxi Úřadu pro ochranu osobních údajů. Záměrem práce je ucelené představení hmotných i procesních aspektů v rámci působnosti svobodného přístupu k informacím. Pro takové vymezení stanovuji výzkumnou otázku: *Jaká je působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů v oblasti svobodného přístupu k informacím od účinnosti zákona č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů?*

Protože práce zkoumá působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů, považuji za podstatné věnovat pozornost jeho postavení. K tomu pokládám dílčí výzkumnou podotázku: *Jaké postavení zastává Úřad pro ochranu osobních údajů? V neposlední řadě se ve své práci zaměřím na rozkrytí problémů, které se s výkonem působnosti v oblasti svobodného přístupu k informacím pojí. Za tímto účelem stanovuji druhou výzkumnou podotázku: *Má výkon působnosti v oblasti svobodného přístupu k informacím problematický dopad na fungování Úřadu pro ochranu osobních údajů?**

Pro účely zodpovězení výzkumných otázek poslouží dvě hlavní kapitoly. První kapitolu věnuji základnímu postavení, struktuře a stručně ostatním působnostem Úřadu pro ochranu osobních údajů. V navazující, druhé, kapitole zprvu obecně vymezím právo na informace a následně v každé podkapitole představím kompetence, které Úřad pro ochranu osobních údajů v rámci svobodného přístupu k informacím vykonává. V závěru této kapitoly budou shrnuty aspekty, které negativně přispívají k provádění dané působnosti.

K volbě tématu přispěl úmysl přinést ucelený text věnovaný již 4 roky stávající působnosti Úřadu pro ochranu osobních údajů. Mám za to, že kvůli pandemii COVID -19 a

jiným celospolečenským tématům nebyla dostatečně věnována pozornost tak významné změně v oblasti svobodného přístupu k informacím. I přesto ale v tématu spatřuji stále aktuálnost, neboť se pod judikaturou Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu dále vyvíjí. Také se domnívám, že znalost rozhodovací pravomoci Úřadu pro ochranu osobních údajů v souvislosti s právem na informace by měla být široké veřejnosti známá. A to nejen díky mediálně známým kauzám (ne)poskytování informací, ale i běžným obstrukcím vyhovění žádostem týkajících se například územních samospráv, školských nebo zdravotnických zařízeních.

Bakalářská práce bude pro dosažení svého záměru systematicky strukturovaná s využitím metody deskriptivní, analytické a systémové. K objektivnímu doložení dopadu na fungování Úřadu pro ochranu osobních údajů bude užita syntéza výsledků rozhodovací praxe vycházející z výročních zpráv z rozmezí let 2020–2023. Kromě toho bude pro vymezení aspektů postavení a působnosti Úřadu pro ochranu osobních údajů čerpáno z monografií, komentářové literatury, odborných článků, metodických pokynů Ministerstva vnitra a judikatury Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu.

Bakalářská práce vychází z právního stavu ke dni 22. dubna 2024.

1. Základní charakteristika Úřadu pro ochranu osobních údajů

Následující kapitola má za cíl vymežit postavení, organizační strukturu a působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen „Úřad“). Tím má být nabídnut vhled do jeho činnosti a postavení na úseku veřejné správy. Účelem je zmínit nejzásadnější konstrukční prvky Úřadu, s nimiž nadále výzkum této bakalářské práce pracuje.

1.1. Postavení Úřadu pro ochranu osobních údajů

Úřad byl zřízen jako ústřední správní úřad zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“) v roce 2000. Tím splnil apel Ústavy České republiky na zřízení a stanovení působnosti ústředních správních úřadů pouze zákonem (čl. 79 odst.1).¹ Právní základ Úřadu byl poté přenesen do V. hlavy zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů (dále jen „ZZOÚ“), jež je zároveň implementačním zákonem pro Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále též „obecné nařízení“). Obecné nařízení předpokládá zřízení dozorového úřadu ve svém 51. článku.

K vymezení Úřadu jako správního úřadu lze aplikovat následující definice. Podle konstatování Sládečka je správní úřad organizační složkou státu, a tedy součástí moci výkonné.² Hendrych doplňuje pojem správního úřadu za neměnnou organizační jednotku, která byla zřízena jako vykonavatel veřejné správy a která plní veřejné úkoly veřejnosprávními prostředky.³ Úřad je dále označován za dozorový orgán veřejné moci provádějící ochranu osobních údajů, čímž splňuje požadavek obecného nařízení.⁴ Jindřichová považuje dozor za „činnost, při které dozorující orgán sleduje chování kontrolovaných subjektů, porovnává je s požadovaným chováním vymezeným předpisem a v případě

¹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

² SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 261.

³ HENDRYCH, Dušan. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 66–68.

⁴ NULÍČEK, Michal a kol. *GDPR. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Praktický komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 437.

*zjištěného nesouladu potom využívá nápravné či sankční prostředky.*⁵ Protože je Úřad ústřední správní úřad, jeho jediné sídlo se nachází na ulici Pplk. Sochora v Praze 7.⁶

V obecném nařízení je vytyčen požadavek nezávislosti Úřadu. Podle 52. článku obecného nařízení má dozorový úřad povinnost při své veškeré činnosti jednat zcela nezávisle. Nezávislost dozorového orgánu má svůj původ v judikatuře⁷ Soudního dvoru Evropské unie.⁸ Pinkavová vysvětluje, že nezávislost jakožto jeden z nejvýznamnějších rysů dozorových orgánů je snaha o nestrannou činnost dozorového úřadu ve vztahu k ostatním orgánům veřejné moci.⁹ Nezávislost je napříč odbornou literaturou rozlišována na funkční, materiální a personální. V české právní úpravě je institut nezávislosti Úřadu zahrnut v ustanovení § 51 ZZOÚ.

Funkční nezávislost lze obecně spatřovat v nepodřízenosti pokynům jiných orgánů.¹⁰ Z právní úpravy ZZOÚ vyplývá, že pouze na základě zákona je možné zasahovat do činnosti Úřadu, přičemž právní rámec je zredukován na právní předpisy a přímo použitelné předpisy Evropské unie.¹¹ K naplnění funkční nezávislosti dále přispívá zákaz předsedy a místopředsedů přijímat či vyžadovat vnější příkazy.¹²

Materiální hledisko nezávislosti se má za splněné, je-li Úřad dostatečně vybaven technicky, finančně a personálně, pokud by ovšem Úřad „nemohl vykonávat některý ze svých svěřených úkolů, včetně například účasti na mezinárodní spolupráci v souvislosti s nedostatečným financováním, pak by to znamenalo porušení povinností členského státu.“¹³ A aby finanční nezávislost byla účelná, Melotíková zmiňuje, že má Úřad samostatný veřejný rozpočet, který je schvalován Parlamentem ČR ve formě samostatné kapitoly státního

⁵ JINDŘICHOVÁ, Denisa. In: URČIČAŘ, Miroslav a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1025–1026.

⁶ Ačkoliv se v roce 2018 do Parlamentu České republiky dostal návrh poslance Luzara o přemístění Úřadu do Ostravy, tendence decentralizace státní správy v tomhle případě nebyla uskutečněna.

⁷ Příkladem může sloužit rozsudek Soudního dvora ve věci C-614/10, Evropská komise v. Rakouská republika. Ve zmíněném případě bylo Rakousko žalováno a následně uznáno vinným za nesprávně aplikovanou povinnost směrnice č. 95/46/ES, požadující nezávislost dozorového orgánu. Dále významnou roli sehrál rozsudek ve věci C-518/07, Evropská komise proti Spolkové republice Německo (především body 30-36). Vůči zamezení vlivu do vedení dozorového úřadu se významně vymezil rozsudek ve věci C-288/12, Evropská komise v. Maďarsko (zejména body 54–56).

⁸ NONNEMANN, František. In: NULÍČEK, Michal a kol. *GDPR. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Praktický komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 441.

⁹ PINKAVOVÁ, Adéla. In: PATTYNOVÁ, Jana a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Data a soukromí v digitálním světě. Komentář*. Praha: Leges, 2018, s. 361.

¹⁰ POUPEŘOVÁ, Olga. *Nezávislé správní úřady. Správní právo*, 2014, č. 4.

¹¹ § 51 odst. 1 ZZOÚ.

¹² JINDŘICHOVÁ, Denisa. In: URČIČAŘ, Miroslav a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1029–1030.

¹³ BAČA, Ján a kol. *Zákon o zpracování osobních údajů. Praktický komentář*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, s. 250.

rozpočtu. Pro rok 2023 byl Úřadu schválen rozpočet ve výši 1 000 000 Kč příjmů a 189 695 700 Kč výdajů.¹⁴ Veškeré hospodaření Úřadu také podléhá finanční kontrole, aby i ta byla nezávislá, je dohled nad ekonomickou činností prováděn jednotkou interního auditu.¹⁵ Dle autorek komentáře k zákonu č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, interní audit představuje vnitřní kontrolu, která je oddělena od výkonných složek, ale je podřízena a odpovědná za svůj výkon vedoucímu daného orgánu.¹⁶ V případě Úřadu je útvar interního auditu podřízen předsedovi Úřadu, který jej do své funkce jmenuje.

Personální nezávislost je primárně založena na zamezení jakéhokoliv vlivu na zaměstnance Úřadu.¹⁷ Ve 121. bodu odůvodnění obecného nařízení je personální nezávislost interpretována jako výběr a rozhodování ve věcech zaměstnanců výlučně členy Úřadu.¹⁸ Protože je převážná část zaměstnanců Úřadu ve služebním poměru, tato většina podléhá zákonu č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „služební zákon“), ze kterého plyne možné narušení nezávislosti.¹⁹ Dle služebního zákona nejvyšší státní tajemník rozhoduje o odvoláních týkajících se zásadních personálních záležitostí, kterými jsou přijetí do služebního poměru, zařazení na služební místo, odměňování nebo skončení služebního poměru.²⁰ Zákonodárce tento personální konflikt vyřešil v § 51 ZZOÚ, deklarací, že předseda Úřadu není služebně podřízen náměstkovi ministra vnitra pro státní službu.²¹ V praxi se tato podmínka projevila skutečností, že zaměstnanci Úřadu ve služebním poměru přišli o právo na odvolání proti rozhodnutí předsedy. V neposlední řadě také není povoleno odvolání ve věcech, které projednává a rozhoduje kárná komise zřízená Úřadem.²²

¹⁴ Ukazatele kapitoly 343. Zákon č. 449/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2023.

¹⁵ MELOTÍKOVÁ, Petra. *Osobní údaje v kontextu GDPR. Komentář*. Praha: Leges, 2020, s. 79.

¹⁶ BAMBUŠKOVÁ, Vendula, KOŠINÁROVÁ, Barbora. *Zákon o finanční kontrole. Judikatorní komentář*. CODEXIS publishing, 1. prosince 2022 [cit. 30. ledna 2024] Dostupné z: [databáze codexis.cz](https://www.codexis.cz).

¹⁷ Pinkavová Adéla. In: PATTYNOVÁ, Jana a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Zákon o zpracování osobních údajů. Komentář*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, 752 s.

¹⁸ Obecné nařízení. Úř. Vest. L 119/1, 4. května 2016, bod 121.

¹⁹ NONNEMANN, František. In: NULÍČEK, Michal a kol. *GDPR. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Praktický komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 441.

²⁰ GRUNDOVÁ, Lucie a kol. *Zákon o státní službě – judikatorní komentář*. [online databáze]. CODEXIS publishing, 1. února 2022 [cit. 30. ledna 2024] Dostupné z: [databáze codexis.cz](https://www.codexis.cz).

²¹ 1. ledna 2023 vešla v účinnost novela služebního zákona, která ze svého znění plně vyřadila pojem náměstka ministra vnitra pro státní službu. V současném znění figuruje jako nadřízený služební orgán vůči vedoucímu služebnímu úřadu, který nemá nadřízený služební úřad, nejvyšší státní tajemník. ZZOÚ tuto pojmovou, ale především organizační změnu do svého znění dosud neimplementoval. Proto se v této práci zmiňuje náměstek pro státní službu, ačkoliv fakticky tento institut již neexistuje.

²² JINDŘICHOVÁ, Denisa. In: URČIČAŘ, Miroslav a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1031.

1.2. Organizační struktura Úřadu

1.2.1. Předseda

V čele Úřadu stojí předseda, který je v 53. článku obecného nařízení označen novým termínem člen dozorového úřadu. Člena dozorového úřadu je zapotřebí chápat jako osobu účastnou na řízení Úřadu.²³ K výkonu jeho funkce ZZOU v § 52 uvádí řadu podmínek a předpokladů, které musí pro své jmenování splňovat. Jedině svéprávný, bezúhonný občan České republiky, který je starší 40 let, s ukončeným magisterským vzděláním zaměřeným na právo či informatiku a s pětiletou odbornou praxí v oblasti ochrany osobních údajů nebo lidských práv, může stát v čele Úřadu. Povinnost vysokoškolského magisterského vzdělání v daném zaměření může být zhojena profesní praxí v minimální délce deseti let. Zhojena ovšem nemůže být nezbytnost znalosti angličtiny, němčiny anebo francouzštiny, neboť předseda je účasten na jednáních v Evropském sboru pro ochranu osobních údajů a dalších mezinárodních institucí. Vedle toho jsou po kandidátovi pro tuto řídicí funkci požadovány mravní vlastnosti a zkušenosti z praxe, které nejsou jmenovitě vymezeny a je nutné na ně při hodnocení pohlížet individuálně. Již jmenovaný předseda Úřadu se musí zdržet účasti v rámci moci zákonodárné, soudní nebo činnosti jiné veřejné správy.²⁴ Nonnemann doplňuje: *“Stejně tak nemůže být ani členem žádné politické strany nebo hnutí.”*²⁵ Zákaz inkompatibility funkcí a politické angažovanosti je doplněn o zákaz jakékoli výdělečné činnosti, netýká-li se správy vlastního majetku, uměleckých a vzdělávacích aktivit a nevzbuzuje-li taková činnost pohoršení či nevěrohodnost Úřadu.²⁶

Předsedu jmenuje prezident České republiky, a to na návrh Senátu. Takovým ustavením do funkce je splněn předpoklad obecného nařízení vycházející č. 53 odst. 1 na jmenování parlamentem, vládou, hlavou státu, či jiným nezávislým subjektem. Kolektiv autorů k ZZOU dále uvádí, že je tato podmínka naplněna hned dvakrát.²⁷

Předsednictví v Úřadu trvá 5 let, přičemž bezprostřední znovujmenování je možné maximálně jednou. Avšak s odmlkou v délce jednoho funkčního období není vyloučeno

²³ NONNEMANN, František. In: NULÍČEK, Michal a kol. *Zákon o zpracování osobních údajů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 137.

²⁴ VLACHOVÁ, B., MAISNER, M. *Zákon o zpracování osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 110–111.

²⁵ NONNEMANN, František. In: NULÍČEK, Michal a kol. *Zákon o zpracování osobních údajů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 140.

²⁶ § 52 odst. 6 ZZOU.

²⁷ BAČA, Ján a kol. *Zákon o zpracování osobních údajů. Praktický komentář*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, s. 254.

jmenování předchozího předsedy.²⁸ Prezident České republiky má dle svého uvážení možnost předsedu ze své funkce odvolat, pozbyl-li některý z předpokladů pro své jmenování.²⁹ Aktuálně výkon čelního představitele Úřadu zastává Jiří Kaucký. Jeho předchůdkyni Ivanu Janů ve svém působení vystřídal v roce 2020.³⁰

1.2.2. Místopředsedové

V rámci nabytí účinnosti ZZOU se zformovaly i dvě nové pozice ve vrcholné struktuře Úřadu. Místopředsedové, jejichž eminentní úlohou je zastupování předsedy Úřadu v jeho nepřítomnosti, jsou členy dozorového úřadu ve smyslu 53. článku obecného nařízení.³¹ Tato organizační proměna má za to, že chod instituce je pojištěn kvalifikovaným vedením.³²

Za účinnosti zákona o ochraně osobních údajů se uplatňoval institut sedmi inspektorů. Ti byli jmenováni do funkce prezidentem republiky na základě senátního návrhu. Inspektorské funkční období činilo 10 let a nebylo vyloučeno ani jeho opakování. Inspektoři prováděli a řídili kontroly, které byly buďto plánované, anebo nárazové na základě podnětů. V návaznosti na kontrolu také ukládali nápravná opatření.³³ Kontrolní činnost, která byla omezena pouze na sedm příslušníků, byla unijní právní úpravou považována za limitující pro výkonnost Úřadu i mezinárodní kooperaci. A proto se tento institut již do adaptačního zákona nedostal.³⁴ Poslední inspektorský mandát vypršel 31.7.2023.³⁵

Zákonné ustavení místopředsedů Úřadu je k nalezení v § 53 ZZOU, v němž se deklaruje, že Úřad má dva místopředsedy a ti jsou voleni a odvoláváni Senátem, to se ale neobejde bez návrhu předsedy Úřadu. Aby byl kandidát obsazen do funkce místopředsedy, musí splňovat stejná kritéria, jakým podléhá kandidát na předsedu Úřadu. Místopředsednictví v Úřadu trvá shodně dlouhou dobu jako předsednické období a též oba instituty jsou vázány

²⁸ NOVÁKOVÁ, Ludmila. In: KUČEROVÁ, Alena. a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 337.

²⁹ PINKAVOVÁ, Adéla. In: PATTYNOVÁ, Jana a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Zákon o zpracování osobních údajů. Komentář*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 685.

³⁰ *Novým šéfem úřadu na ochranu soukromí bude Jiří Kaucký. Ve státní správě působí už 20 let.* [online] irozhlas.cz, 20.srpna 2020 [cit. 8. února 2024]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jiri-kaucky-predseda-urad-pro-ochranu-osobnich-udaju-uouu-senat_2008201719_vis.

³¹ VIMPELOVÁ, Michaela. In: PATTYNOVÁ, Jana a kol. *Zákon o zpracování osobních údajů – komentář* [online databáze]. CODEXIS publishing, 2019 [cit. 10. března 2024]. Dostupné z: codexis.cz.

³² Důvodová zpráva k zákonu č. 110/2019 Sb., zvláštní část, s. 86.

³³ BARTÍK, Václav a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem. Komentář*. Olomouc: ANAG, 2010, s. 221.

³⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 110/2019 Sb., zvláštní část, s. 86.

³⁵ JAROŠ, Ján. In: UŘIČAŘ, Miroslav a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 103.

stejnými podmínkami a zákazy (viz výše). Nonnemann považuje požadavky za sjednocené proto, aby místopředsedové mohli zastupovat předsedu v nepřítomnosti a dále aby ním mohli být pověřeni k dlouhodobému výkonu některé z jeho kompetencí. Jde tak o projev posílení místopředsedů oproti původním inspektorům.³⁶ Vlachová a Maisner uvádějí, že s ohledem na to, že Úřad má dva místopředsedy, „*stanoví zákon podpůrné pravidlo o přednosti zastupování tím místopředsedou, který funkci zastává delší dobu.*“³⁷ Historicky prvním místopředsedou je od roku 2019 Josef Prokeš, jenž byl původně navrhován na místo předsedy. Druhý místopředseda, Petr Jäger byl do čela Úřadu dosazen až v roce 2021 s ohledem na dokončení funkčních období několika inspektorů.³⁸

1.2.3. Organizace Úřadu

Současná podoba organizační struktury Úřadu je rozdělena na 3 samostatné sekce. Sekce dozoru, na kterou dohlíží místopředseda Prokeš, je systematizována do 1 odboru dozoru a následných 5 oddělení. Odbory právo na informace a předávání akreditací a konzultací spadají do sekce mezinárodní spolupráce a práva na informace, kterou vede místopředseda Jäger. V čele sekce kanceláře Úřadu stojí ředitelka Botková. Tato sekce je dále rozčleněna na zbylé 4 odbory, týkající se provozu, legislativy a vnitřního fungování Úřadu. Odděleně od sekci stojí interní auditor Úřadu a bezpečnostní ředitel.³⁹

Počet služebních a pracovních míst Úřadu vychází ze zákona o státním rozpočtu a dále je upravován systemizací služebních a pracovních míst ve formě usnesení vlády, oba předpisy vychází zvláště pro daný rok.⁴⁰ Pro rok 2023 bylo schváleno 115 systemizovaných funkčních

³⁶ NONNEMANN, František. In: NULÍČEK, Michal a kol. *Zákon o zpracování osobních údajů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 137-138.

³⁷ VLACHOVÁ, B., MAISNER, M. *Zákon o zpracování osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 112-113.

³⁸ *Místopředsedou Úřadu pro ochranu osobních údajů by mohl být bývalý náměstek Jäger*. lidovky.cz [online]. 7. prosince 2020 [cit. 11. února 2024]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/mistopredsedou-uradu-pro-ochranu-osobnich-udaju-by-mohl-byt-byvaly-namestek-jager.A201207_172506_In_domov_lihem.

³⁹ *Organizační struktura Úřadu pro ochranu osobních údajů*. [online]. uoou.gov.cz, [cit. 12. února 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/urad/organizacni-struktura>.

⁴⁰ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2020* [online]. Praha, 2021. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-za-rok-2020>.

míst. Z toho šlo o 87 služebních míst a 28 míst pracovních.⁴¹ Začátkem roku 2023 bylo v Úřadu obsazeno celkově 105 míst, v prosinci se obsazenost zvedla na 106 zaměstnanců.⁴²

⁴¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 21. prosince 2022, č. 1076, III. část materiálu čj. 1484/22.

⁴² Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2023* [online]. Praha, 2024, s. 84. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-za-rok-2023>.

1.3. Působnost Úřadu

Působností správního úřadu se dle Sládečka rozumí „zákonem (věcně a prostorově) vymezená oblast, v jejímž rámci, resp. kde uplatňuje především – ale nikoliv pouze – svou pravomoc.“⁴³ Úřad vykonává širokou škálu úkolů na různých úsecích jak veřejného, tak i soukromého práva. Mezi zákony, jimiž je upravena jeho působnost patří: ZZOÚ, Infozákon, zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti⁴⁴, zákon č. 133/200 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech⁴⁵, zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech⁴⁶, zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů⁴⁷ atd. I přes úzké zaměření této práce, považuji za žádoucí blíže nastínit některé působnosti Úřadu, aby byla charakteristika Úřadu plně zasazena do kontextu. Touto podkapitolou je zamýšleno představení ostatních činností, které Úřad vedle práva na informace vykonává.

Z obecného nařízení vyplývá, že dohled nad zpracováním osobních údajů je primárním účelem činnosti dozorových úřadů. A tak zásadní působností Úřadu je ochrana osobních údajů.⁴⁸ Základní právní rámec Úřadu pro oblast ochrany osobních údajů je k nalezení v 57. článku obecného nařízení, konkrétní výčet úkolů dozorového orgánu lze kategorizovat na dozorový, poradní, preventivní, pomocný a zbytkový. Pod pravomoc dozoru je možné podřadit šetření stížností a následnou nápravu. Poradní aktivita se projevuje vydáváním každoročních výročních zpráv, stanovisek a další činnost spojená s osvětou veřejnosti. Úřadem vykonávanou prevencí lze spatřovat v monitoringu uplatňování pravidel a dále v regulaci zasílání obchodních sdělení. Povinností Úřadu je vzájemná spolupráce s ostatními dozorovými úřady a dalšími mezinárodními institucemi na poli ochrany osobních údajů. Zbytkový rozsah úkolů je roztržštěný do mnoha směrů, za nejvýznamnější kompetenci lze označovat schvalování kodexů chování a kontrolu nad předáváním informací do třetích zemí. Obecné nařízení bere v potaz tendenci rozšiřování činností Úřadu v souvislosti s vývojem ochrany osobních údajů, proto také umožňuje dozorovým úřadům výkon dalších, nevymezených úkonů.⁴⁹ V adaptačním zákoně si s činností Úřadu poradili tím způsobem, že v ustanovení § 54 vymezili působnosti a pravomoci dozorového úřadu z obecného nařízení.

⁴³ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 263.

⁴⁴ Konkrétně §10 odst. 1 písm. a.

⁴⁵ Dle § 17e je příslušný k projednávání přestupků.

⁴⁶ Projednává přestupky dle § 34c odst. 1.

⁴⁷ Projednává přestupky dle § 23 odst. 1 písm. b–c a § 24 odst. 1.

⁴⁸ *Právní rámec. Ochrana osobních údajů*. [online]. uoou.gov.cz, [cit. 20. února 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/pravni-ramec/ochrana-osobnich-udaju>.

⁴⁹ DLOUHÝ, Vojtěch. In: URČIČAŘ, Miroslav a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1065.

Za procesní normu, kterou by byla působnost prováděna, byl subsidiárně stanoven správní řád.⁵⁰ Jiný procesní režim uplatňující se u výkonu auditu a který je ve speciálním vztahu ke správnímu řádu, je kontrolní řád.⁵¹

Neopominutelná a výhradní působnost Úřadu je dána ustanovením § 11 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů. Úřadu náleží provozování informačního systému ORG (dále jen „IS OGR“), který náleží do soustavy základních registrů. Od roku 2012 Úřad zodpovídá za fungování IS ORG, vytvářející originální, neveřejné identifikátory, které nenesou žádné osobní údaje, ale jejichž prostřednictvím dochází k propojení jednotlivých agendových registrů. Účel, pro který byl provoz IS ORG Úřadu přiřazen, je ochrana občanů před zneužitím nebo krádeží identity.⁵²

Dozor nad zasíláním obchodních sdělení, které slouží ke zviditelnění podnikatelských činností je další zákonem stanovená působnost Úřadu. Dozorový úřad také provádí správní trestání v mnoha různých oblastech. Trestá kupříkladu za neoprávněné nakládání s rodnými čísly, zpracování dat s biometrickými údaji, kterými jsou cestovní doklady a za činnosti, které vykazují známky střetu zájmů.⁵³

⁵⁰ VLACHOVÁ, Barbora, MAISNER, Martin. *Zákon o zpracování osobních údajů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 115–117.

⁵¹ BAČA, Ján a kol. *Zákon o zpracování osobních údajů. Praktický komentář*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, s.269.

⁵² Důvodová zpráva k zákonu č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Obecná část.

⁵³ *Postavení Úřadu. Působnost Úřadu*. [online]. uoou.gov.cz, [cit. 20. února 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/urad/postaveni-uradu>.

1.4. Shrnutí

Text první kapitoly odpovídá výzkumné podotázce zaměřené na postavení Úřadu. Souhrnně lze Úřad označit za nezávislý správní úřad, jež je součástí moci výkonné. Se svým centralizovaným sídlem v Praze 7, celorepublikovou působností a dílčí věcnou působností specializovanou na ochranu osobních údajů si dále vysluhuje označení ústřední.⁵⁴ V čele Úřadu stojí předseda, tudíž je úřadem monokratickým. Jeho dosazení do funkce je založeno na principu jmenovacím. Mimo to lze z podkapitoly dotýkající se působnosti ochrany osobních údajů podtrhnout i postavení Úřadu jakožto dozorového orgánu.

Postavení Úřadu je nepochybně nezávislé, jednotlivé prvky nezávislosti jsou rozebrány výše. Za nejvýznamnější prvek shledávám nezávislost na vládě projevenou jak v nepodřízenosti jejím pokynům, tak i ve volbě předsedy bez vládní součinnosti. I přesto zde ale spatřuji určité narušení skrze vládní systematizaci pracovních míst. Jak bude rozkryto následně, tento zásah do autonomie Úřadu neblaze ovlivňuje chod agendy svobodného přístupu k informacím.

⁵⁴ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 282.

2. Působnost Úřadu v oblasti svobodného přístupu k informacím

Od roku 2020 je Úřadu zákonem č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů (dále jen „novelizační zákon“ nebo „zákon č. 111/2019 Sb.“) přiznána působnost v oblasti svobodného přístupu k informacím. Tato novelizace spojila na první pohled dvě rozdílné agendy. Do instituce provádějící ochranu osobních údajů byla vložena působnost dohlížející na spravedlivý výkon práva na informace. Právě působnost Úřadu v oblasti svobodného přístupu k informacím je označována za třetí pilíř jeho činnosti.⁵⁵ Vhodnost Úřadu pro zavedení nové pravomoci byla zdůvodněna tím, že „*typickou otázkou řešenou v řízeních o poskytování informací je kolize práva na informace a práva na soukromí.*“⁵⁶

Záměrem následující kapitoly je představení zmíněné působnosti Úřadu. Vůbec nejdříve je pojednáváno o ústavním právu na přístup k informacím, neboť je základem pro činnost Úřadu v této agendě. Následně je rozebrána pravomoc Úřadu v postavení povinného subjektu, kterou nabývá dle Infozákona. Nejzásadnější část této kapitoly je věnována trojici pravomocí, které Úřad vykonává na základě novelizačního zákona, a to výkonu odvolacího orgánu, rozhodování v přezkumném řízení a ukládání opatření proti nečinnosti.

2.1. Právo na přístup k informacím

Znakem demokratického právního státu je informovanost veřejnosti ohledně veřejné správy, neboť ta je službou veřejnosti.⁵⁷ Melotíková uvádí, že realizace práva na informace je „*klíčovým prvkem vztahu mezi samotnou veřejnou mocí a občanem a vůbec charakteru veřejné moci navenek.*“⁵⁸ Hlavní význam participace na věcech veřejných je kontrola nad zneužíváním veřejné moci. Otevřenost veřejné správy poskytuje také vyšší míru věrohodnosti v ni samotnou a je součástí 10 ombudsmanských principů dobré správy.⁵⁹ Právo na přístup k informacím Bartoň s Hejčem považují za pozitivní závazek státu a jiných veřejných orgánů poskytovat informace o své činnosti. Oddíl politických práv, v 17. článku zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“),

⁵⁵ *Postavení Úřadu. Působnost Úřadu.* [online]. uoou.gov.cz, [cit. 20. února 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/urad/postaveni-uradu>.

⁵⁶ Pozměňovací návrh poslance Jakuba Michálka k návrhu zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, str. 3.

⁵⁷ MIKULE, Vladimír, KOPECKÝ, Martin. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část.* 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 455.

⁵⁸ MELOTÍKOVÁ, Petra. *Osobní údaje v kontextu GDPR.* Praha: Leges, 2020, s. 37.

⁵⁹ Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. *Informace.* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2019, s. 42. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Sbornik_Informace.pdf.

zaručuje veřejná subjektivní práva na informace. Garance těchto práv je akceptovatelná i z negativního hlediska, a to povinností veřejné moci neomezovat proces nakládání s informacemi. Na ústavní úrovni je povinnost poskytovat informace o své činnosti zúžena pouze na státní orgány a orgány územní samosprávy.⁶⁰ O veřejné instituce, veřejné podniky, orgány územních samosprávných celků a subjekty se zákonem svěřenou rozhodovací pravomocí v oblasti veřejné správy rozšiřuje Infozákon výčet povinných subjektů. Infozákon slouží k provedení Listiny a je komplexním a subsidiárním předpisem upravující poskytování informací.⁶¹

Právo na informace je dle Korbela „v imanentním konfliktu s právem na ochranu informací“⁶² Kolize těchto práv spočívá ve faktu, že obě jsou právy základními. Za vhodnou variantu řešení považuje Horzinková metodu proporcionality, a tedy posuzování, která z daných hodnot převažuje v daném případě. S následným určením, kterému z práv bude udělena přednost.⁶³

Míra poskytnutých informací podléhá limitační klauzuli (ve 4. odstavci 17. článku Listiny), která toto ústavní právo, shledá-li jako nevyhnutelné, může omezit zákonem. Mezi důvody pro zamezení práva na informace, které Listina vytyčuje, lze podřadit ochranu práv druhých, veřejné bezpečnosti, veřejného zdraví a mravnosti.⁶⁴ Infozákon blíže konkretizuje výlučné omezení takových informací. Mezi takové omezení náleží informace dotýkající se například soukromí fyzické osoby, obchodního tajemství, utajovaných informací, příjemců veřejných prostředků, autorského práva anebo probíhajícího trestního řízení.⁶⁵

⁶⁰ BARTOŇ, Michal, HEJČ, David. In: HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 519-520.

⁶¹ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 9-19.

⁶² KORBEL, František. In: JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. XI.

⁶³ HORZINKOVÁ, Eva. Právo na informace a nahlížení do správních spisů. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 1, s. 150-157.

⁶⁴ BARTOŇ, Michal, HEJČ, David. In: HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 532.

⁶⁵ *Obvyklé důvody neposkytnutí informací*. [online]. frankbold.org, 6. srpna 2011, aktualizováno 11. června 2021 [cit. 21. března 2024]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/pravo-na-informace/pravo-na-informace/proces-ziskani-a-poskytnuti-informace/rada/obvykle-duvody-neposkytnuti-informaci#Pr%C3%A1vo%20na%20informace%20m%C5%AF%C5%BEE%20omezit%20pouze%20z%C3%A1konem>.

2.2. Úřad jako povinný subjekt

V souvislosti s vymezením působnosti Úřadu v oblasti svobodného přístupu k informacím považuji za neopominutelné zdůraznit, že i sám Úřad, jakožto správní úřad, vykonává činnost povinného subjektu. Jak již bylo zmíněno v předešlých řádcích, povinnost poskytovat informace ohledně své působnosti vyplývá jednak z ustanovení Listiny a dále je specifikována v Infozákoně.

Poskytnutí informace je možné obecně rozlišovat na činnost aktivní, kdy se jedná o zpřístupnění informace pro neurčitý počet adresátů a činnost pasivní, tedy sdělení na základě žádosti pro určitého žadatele. Dle Furka a Jirovce jsou oba druhy činností výkonem veřejné správy, avšak pouze u poskytnutí informace na žádost se uplatňuje veřejná moc v rámci rozhodování o veřejném subjektivním právu. Mezi pasivním a aktivním poskytnutím informací existuje určitý protínající prvek, protože povinný subjekt je povinen do 15 dnů od elektronického sdělení, které bylo poskytnuto na žádost, zveřejnit obsah informací dálkovým způsobem.⁶⁶

Aktivní zpřístupnění informací může být na bázi povinné, i dobrovolné. Povinné zveřejnění umožňuje přisun informací každé osobě bez toho, aniž by se o to vlastní iniciativou zapřičinila.⁶⁷ V návaznosti na to, se mezi některé povinně zveřejňované základní informace⁶⁸ Úřadu řadí název, důvod a způsob založení, organizační struktura, kontaktní údaje, adresa, nejdůležitější předpisy, sazebník úhrad za poskytování informací, předešlé výroční zprávy atd.⁶⁹ Takové informace je Úřad nucen zveřejnit na všeobecně přístupném místě svého sídla v podobě úřední desky a dále způsobem umožňující dálkový přístup, čímž je vlastní internetová doména. U dobrovolně poskytovaných údajů je právní úprava benevolentnější, a tak mohou nabývat nejrůznějších forem a způsobů zveřejnění. Autoři komentáře k Infozákonu připomínají, že co do obsahu ale musí vždy pamatovat na „*nutnost zajištění ochrany*

⁶⁶ FUREK, Adam, JIROVEC, Tomáš. In: FUREK, Adam a kol. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 237–239.

⁶⁷ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 73–83.

⁶⁸ Taxativní výčet je k nalezení na stránkách Úřadu. Úřad konkrétním zveřejněním splňuje zákonné požadavky vycházející z ustanovení § 5 Infozákona.

⁶⁹ *Povinně zveřejňované informace*. [online]. uoou.gov.cz, [cit. 27. února 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/urad/povinne-zverejnovane-informace/svobodny-pristupu-k-informacim/povinne-zverejnovane-informace>.

veškerých informací v souladu se zákonem o svobodném přístupu k informacím, příp. jiným zákonem.“⁷⁰

Žádost o informace může každá osoba podávat ústně nebo písemně. Ústní žádosti, ať už po telefonu nebo osobně, nepodléhají formálnímu režimu poskytování a ani se neevidují. Nevyhoví-li se ústně podané žádosti, či Úřad neposkytne úplnou informaci, žádost se podá písemně. Písemnou žádost je možné zaslat na adresu Úřadu. V elektronické formě na e-mail anebo do datové schránky.⁷¹ Sborník stanovisek veřejného ochránce práv uvádí, že z „žádosti musí být zřejmé především to, že žadatel žádá informace ve smyslu informačního zákona, komu je žádost určena (kterému povinnému subjektu), a adresa pro doručování poskytnuté informace.“⁷² Fakt, že žadatel nemusí zdůvodňovat účel své žádosti považují za významný projev vstřícnosti veřejné správy směrem k občanům.

Podané žádosti Úřad vyřizuje standardně do 15 dnů od obdržení, existují-li však pro to vážné důvody, je možné lhůtu prodloužit maximálně o 10 dní. Důvody pro prodloužení jsou obsaženy v § 14 odst. 6 Infozákona, za zmínku stojí vyhledávání objemného množství informací či konzultace s odlišným povinným subjektem, jež má zájem na rozhodnutí o žádosti. Furek doplňuje, že poskytnutí informace má neformální povahu a nedochází k vydání rozhodnutí.⁷³

Odmítne-li ale Úřad poskytnout informaci, vždy vydá správní rozhodnutí o odmítnutí žádosti, a to ve shodné době jako pro poskytnutí informace, tedy do 15 dnů od doručení žádosti. Shledá-li jen částečný nárok na poskytnutí informace a ve zbytku žádost zamítne, publikuje rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti. Proti rozhodnutí o odmítnutí, i částečném, může žadatel podat do 15 dnů od doručení rozhodnutí o odmítnutí rozklad, který doručí předsedovi Úřadu. Dle § 16 odst. 3 musí předseda do 15 pracovních dnů od doručení řádného opravného prostředku o rozkladu rozhodnout, přitom v délce této lhůty musí dojít k posouzení a podání návrhu rozhodnutí rozkladovou komisí.⁷⁴ Tato lhůta se dá považovat za

⁷⁰ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 89.

⁷¹ *Podání žádosti o informace*. [online]. uoou.gov.cz, [cit. 27. února 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/urad/povinne-zverejnovane-informace/svobodny-pristupu-k-informacim/podani-zadosti-o-informace>.

⁷² Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. *Informace*. [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2019, s. 50. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Sbornik_Informace.pdf.

⁷³ FUREK, Adam. In: FUREK, Adam a kol. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 709.

⁷⁴ *Kompletní průvodce právem na informace* [online]. frankbold.org, 25. července 2011, aktualizováno 17. srpna 2021 [cit. 29. února 2024]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/pravo-na-informace/pravo-na->

neúměrně krátkou, v porovnání s tím, že o odvolání nadřízený orgán musí rozhodnout ve lhůtě 15 dní ode dne předložení opravného prostředku povinným subjektem, který má k tomuto předložení dalších 15 dní od doručení odvolání.⁷⁵ Zákodárce tento nepoměr odůvodnil tím, že v případě „ústředního správního úřadu nelze hovořit o předání spisu nadřízenému orgánu.“⁷⁶

Na Úřad jako na povinný subjekt mohou být adresovány stížnosti na postup při vyřizování žádosti o informace dle §16a, které jsou součástí Infozákona od roku 2006. Autoři komentáře k Infozákonu stížnosti obecně definují jako opravné prostředky proti postupu vyřízení žádosti o informace, kdy rozhodnutí nemělo jak materiální, tak formální povahu. V nejčastějších případech se jedná o nečinnost povinného subjektu.⁷⁷ Právo stěžovatele na podání stížnosti z § 16a je časově ohraničeno na 30 dní od doručení sdělení povinného subjektu anebo uplynutím lhůty pro poskytnutí informace či vydání rozhodnutí.⁷⁸

Je-li Úřadu zaslána stížnost, má možnost v zákonné lhůtě 7 dnů jí vyhovět v rámci institutu autoremedury nebo vydat odmítavé rozhodnutí o žádosti. V opačném případě musí Úřad předložit nadřízenému orgánu, tedy předsedovi Úřadu, stížnost, a to včetně veškerého spisového materiálu a svého stanoviska k posouzení. K tomuto úkonu je vázán shodnou lhůtou. Předseda o obdržené stížnosti musí rozhodnout do 15 dnů.⁷⁹ Způsoby rozhodnutí jsou rozebrány v následující podkapitole (viz 2.3.), neboť si jsou navzájem shodné.

Výroční zpráva za rok 2022 poskytla vyhodnocení srovnání počtů podaných, vyřízených nebo naopak odmítnutých žádostí v rozmezí let 2017–2022. Od roku 2019 je zřejmá tendence využívání institutu žádostí o informace, to je přisuzováno přijetí obecného nařízení. Žadatelé se převážně dožadují informací z dozorové činnosti Úřadu. Konkrétněji výroční zpráva uvádí, že největší poptávka je po údajích vypovídajících o provedených

[informace/zakladni-informace/rada/kompletni-pruvodce-pravem-na-informace#Jak_m%C5%AF%C5%BEete_o_informace_po%C5%BE%C3%A1dat.](#)

⁷⁵ LIPANOVÁ, Kateřina. *Ochrana osobních údajů v rozhodovací praxi Úřadu pro ochranu osobních údajů* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2022. Dostupné z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/180248/140110159.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

⁷⁶ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 247-248.

⁷⁷ Tamtéž. S. 263-264.

⁷⁸ § 16a odst. 3 Infozákona.

⁷⁹ GRÍBKOVÁ, Petra a kol. *Zákon o svobodném přístupu k informacím – judikatorní komentář*. [online databáze]. CODEXIS publishing, 1. prosince 2017 [cit. 29. února 2024]. Dostupné z: [databáze codexis.cz](https://codexis.cz).

kontrolách a správních řízeních, počtů a výši uložených pokut.⁸⁰ Za rok 2023 bylo na Úřad zasláno 145 žádostí o informace, z toho 118 žádostem bylo vyhověno. Vedle toho 7 neuspokojených žadatelů o informace zaslalo na Úřad stížnost dle § 16a.⁸¹

⁸⁰ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2022* [online]. Praha, 2023. Dostupné z: <https://uouu.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocni-zpravy/vyrocni-zprava-za-rok-2022>.

⁸¹ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2023* [online]. Praha, 2024. Dostupné z: <https://uouu.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocni-zpravy/vyrocni-zprava-za-rok-2023>.

2.3. Úřad jako nadřízený orgán některých povinných subjektů

Úřad se od 2.1. 2020 stal nadřízeným orgánem pro takové povinné subjekty, u nichž nelze nadřízený orgán určit. Pravomoc je promítnutá v § 20 Infozákona, kde 5. odstavec stanovuje: „Nelze-li podle § 178 správního řádu nadřízený orgán určit, rozhoduje v odvolacím řízení a v řízení o stížnosti Úřad pro ochranu osobních údajů.“⁸² Úprava týkající se nadřízených správních orgánů v § 178 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) vymezuje možné varianty určení.⁸³

Existují však povinné subjekty, které svou povahou nezapadají do zmíněného ustanovení správního řádu. Takovými subjekty jsou veřejné instituce a od novelizace Infozákona i veřejné podniky.⁸⁴ Jejich taxativní výčet není dosud po čtyřech letech zmíněné působnosti stanoven. Pro představu mezi takové subjekty, pro které je Úřad nadřízeným orgánem patří: Ústavní soud, nejvyšší soudy, Akademie věd ČR, Správa železnic,⁸⁵ Ředitelství silnic a dálnic,⁸⁶ České dráhy,⁸⁷ Letiště Praha, Národní památkový ústav, Všeobecná zdravotní pojišťovna⁸⁸ nebo i fakultní nemocnice.⁸⁹ S ohledem na nespočetnou judikaturu snažící se vymezit základní pojmové znaky veřejné instituce,⁹⁰ považují určení nadřízeného orgánu za náročnou právní disciplínu.

Příkladem lze poukázat na náleží Ústavního soudu I. ÚS 260/06, ve kterém rozhodl o tom, že státní podnik Letiště Praha je povinným subjektem dle Infozákona, neboť splňuje jím vymezené znaky pojmu veřejná instituce. Ústavní soud nalézá, že „za definiční znaky veřejné instituce (hospodařící s veřejnými prostředky) je třeba považovat veřejný účel, zřízení

⁸² Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ Pro ukázkou: nadřízeným orgánem je správní orgán, který rozhoduje o odvolání nebo vykonává dozor. V případě ministerstva je nadřízeným orgánem ministr.

⁸⁴ KORBEL, František a kol. Velká novela zákona o svobodném přístupu k informacím. *Právní rozhledy*, 2023, č. 4, s. 115-125.

⁸⁵ Vyhodnocení nové působnosti Úřadu dle zákona č. 106/1999 Sb. za období prvních šesti měsíců roku 2020. [online]. Praha: Úřad pro ochranu osobních údajů, 2020, s. 2-3. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/cinnost/pravo-na-informace/vyhodnoceni-nove-pusobnosti-uradu-dle-zakona>.

⁸⁶ Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. listopadu 2020, sp. zn. 10 As 217/2020, bod 8.

⁸⁷ Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. prosince 2020, sp.zn. 5 As 293/2018, bod 20.

⁸⁸ Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. *Informace*. [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2019, s. 33. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Sbornik_Informace.pdf.

⁸⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. září 2011, čj. 10 Ca 42/2009-38 (publikováno ve Sbírce rozhodnutí NSS č. 12/2012).

⁹⁰ Dále také rozsudky: Hospodářská komora České republiky (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2021, čj. 2 As 72/2020-46, bod 49), Česká průmyslová zdravotní pojišťovna (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. února 2019, sp. zn. 2 As 157/2018, bod 21), Dopravní podnik hl. města Prahy (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. října 2011, čj. 1 As 114/2011-121, bod 26), aj.

*státem, vytváření jejích orgánů státem, jakož i státní dohled nad její činností.*⁹¹ Převratně zapůsobil o deset let později nálezn Ústavního soudu Pl. ÚS 1146/16 ve věci akciové společnosti ČEZ a.s., ve kterém konstatoval, že uložení povinností povinných subjektů na subjekty soukromoprávní povahy je v rozporu s ústavním pořádkem a veřejnou institucí může být jedině instituce výhradně vlastněná státem nebo jinými povinným subjektem.⁹² S určením Úřadu za nadřizený orgán veřejné instituce přímo souvisí rozhodnutí Nejvyššího správního soudu Komp 3/2020-35. V negativním kompetenčním sporu bylo dosaženo rozhodnutí, že nadřizeným orgánem státní příspěvkové organizace CzechTourism není Ministerstvo pro místní rozvoj jakožto její zřizovatel. Příslušným odvolacím orgánem proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o informace organizací CzechTourism se ustanovil Úřad. Nejvyšší správní soud své rozhodnutí opřel o argumentaci: *„Oprávnění žalobce coby zřizovatele CzechTourism podle výše citovaných zákonů a zřizovací listiny nemohou být rozhodující pro určení, zda je nadřizeným orgánem této státní příspěvkové organizace. Jak uvedeno výše, týkají se totiž spíše jednání v soukromoprávních vztazích, popř. hospodaření CzechTourism s majetkem státu, nikoli výkonu veřejné správy vrchnostenským způsobem. Ani podle § 178 odst. 2 správního řádu tedy nelze určit nadřizený orgán CzechTourism. S ohledem na § 20 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím má proto o odvolání proti rozhodnutí této státní příspěvkové organizace rozhodnout žalovaný“.*⁹³

Samotný Úřad uvádí, že v každé konkrétní situaci *„je tak nejprve nezbytné posoudit, zda nadřizený orgán určitého povinného subjektu lze určit dle kritérií vymezených v § 178 správního řádu.“*⁹⁴ Shledá-li Úřad, že je nástupnickým nadřizeným orgánem, je oprávněn rozhodovat jak o odvolání proti rozhodnutí, tak i o stížnosti na postup při vyřizování žádosti o informace povinného subjektu.

Z právní úpravy týkající se odvolání v § 16 Infozákona je patrné, že Úřad, jemuž byl předán řádně vedený spisový materiál a stanovisko od povinného subjektu, je povinen o odvolání rozhodnout do 15 dní od jeho obdržení. Tímto se procesní úprava specializuje od

⁹¹ Ústavní soud: Nález Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2007, sp. zn. Pl. ÚS 260/06 (N 10/44 SbNU 131).

⁹² Ústavní soud: Nález Ústavního soudu ze dne 20. června 2017, sp. zn. Pl. ÚS 1146/16 (především body 64 a 70-71).

⁹³ Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. července 2021, sp. zn. Komp 3/2020-35, bod 30.

⁹⁴ *Právo na informace*. [online]. uouu.gov.cz, [cit. 3. března 2024]. Dostupné z: <https://uouu.gov.cz/cinnost/pravo-na-informace>.

30denní lhůty vycházející ze správního řádu.⁹⁵ Nemusí jít ovšem vždy o lhůtu určenou předáním odvolání povinným subjektem, zákonodárce umožňuje konkrétní lhůtu užit i v případě, kdy byl žadatel vyzván k vyjádření se k doplnění spisu povinným subjektem.

Kromě autoremedury povinného subjektu, ostatní formy rozhodnutí o odvolání připadají do dikce Úřadu. Opravným prostředkem napadené rozhodnutí povinného subjektu může být potvrzeno a podané odvolání zamítnuto v situaci, že Úřad neshledá relevantní důvody pro poskytnutí informace. Na druhou stranu Úřad může usoudit, že důvody pro zamítnutí žádosti jsou nezákonné, tím pádem rozhodnutí zruší, a to v celém rozsahu anebo jen z části.⁹⁶ Po zrušení celého rozhodnutí a zastavení řízení může následovat vydání samotně stojícího rozhodnutí, v němž Úřad přikáže povinnému subjektu informaci vydat ve lhůtě 15 dnů od oznámení. Popsaný proces, označovaný též jako informační příkaz, se zahajuje výlučně z moci úřední a je ukotven v §16 odst. 5 Infozákona. Informační příkaz byl do právní úpravy vložen novelou č. 111/2019 Sb., za účelem zrychlení procesu vydávání informací a má povahu exekučního titulu.⁹⁷ Metodický materiál Ministerstva vnitra připomíná, že nadřízený orgán může o odvolání rozhodovat také v intencích správního řádu a to tak, že rozhodnutí zruší a věc vrátí k novému posouzení anebo rozhodnutí o odvolání či jeho část změní. Vyloučen není ani případ, kdy Úřad namísto vydání informačního příkazu, informaci sám poskytne.⁹⁸

Vůči Úřadem vydanému informačnímu příkazu, či jiné formě rozhodnutí o odvolání může povinný subjekt nebo i dotčená osoba brojit žalobou proti rozhodnutí správního orgánu u správního soudu dle § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. Soudní ochranu může také využít i žadatel o informace proti potvrzenému rozhodnutí povinného subjektu, jež Úřad učiní.

Rozhoduje-li Úřad o stížnosti dle § 16a Infozákona, nejdříve přezkoumá zákonnost postupu povinného subjektu a následně je povinen do 15 dnů od doručení stížnosti věc rozhodnout. Z ustanovení §16a odst. 6 a 7 lze vyčíst způsoby rozhodnutí. Úřad může postup povinného subjektu potvrdit, vydat informační příkaz, věc usnesením převzít a informaci

⁹⁵ FUREK, Adam. In: FUREK, Adam a kol. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 840.

⁹⁶ Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. *Informace*. [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2019, s. 70. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Sbornik_Informace.pdf.

⁹⁷ *Včasný a efektivní přístup k informacím*. [online]. Praha: Rekonstrukce státu, 2018. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/download/EXGu9w/rest-ifest-prezkum-infoprikaz-11-2018.pdf>.

⁹⁸ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k aplikaci vybraných procesních ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Praha, 2019.

poskytnout či vydat odmítavé rozhodnutí. V neposlední řadě výši úhrady či odměny související s poskytováním informací potvrdit nebo snížit. Novelou v roce 2022 přibyla možnost nadřízeného orgánu stížnost odmítnout pro případné opožděné, předčasné nebo neoprávněné podání.⁹⁹ Rozhodnutí o stížnosti není rozhodnutím ve smyslu správního řádu, i tak ale musí splňovat obsahové náležitosti výroku, odůvodnění a poučení o nemožnosti se odvolat.¹⁰⁰

Co se týče informačního příkazu v souvislosti s podanou stížností, jeho aplikace se výrazně neliší od řízení o odvolání, tzn. že povinný subjekt je ve stejné lhůtě povinen učinit příkazaný výkon rozhodnutí. I přesto je třeba na něj odlišně nahlížet, neboť stížnosti se nejčastěji týkají nečinnosti, a tak Úřad nemusí být vždy dostatečně srozuměn se skutečným stavem věci. Proto je i v zákoně uvedená podmínka, že k vydání informačního příkazu dojde tehdy, pokud informace o právním a skutkovém stavu nevyvolávají důvodné pochybnosti.¹⁰¹

Výroční zpráva za rok 2023 vyhodnotila, že Úřad vydal 17 informačních příkazů v případě odvolání, častěji ale rozhodování navracel povinnému subjektu zpět. Konkrétněji tak bylo rozhodnuto u 119 případů. U podaných stížností vydal pouze 1 informační příkaz. Pro pestrou škálu subjektů, které nepodléhají do zařaditelnosti § 178 správního řádu je příznačné, že se Úřad musí potýkat s velkým náparem právě v této oblasti. Za celý rok 2023 Úřad rozhodoval o 283 případech, což výrazně převyšuje jiné agendy v oblasti svobodného přístupu k informacím.¹⁰²

Zavedení informačního příkazu do právní úpravy je hodnoceno za veskrze pozitivní. Předchozí „přehazování si horkého bramboru“ v podobě několikanásobného navrácení rozhodnutí o poskytnutí informace z nadřízeného orgánu na povinný subjekt bylo nahrazeno důrazným a přímočarým příkazem informaci poskytnout.¹⁰³ Také ustanovení Úřadu jako nadřízeného orgánu pro určité povinné subjekty zajistilo nezaujatý pohled na posuzování

⁹⁹ Metodická informace Ministerstva vnitra č. 1 ke změně zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, provedené zákonem č. 241/2022 Sb., s. 47-48.

¹⁰⁰ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 273.

¹⁰¹ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k aplikaci vybraných procesních ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Praha, 2019.

¹⁰² Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2023* [online]. Praha, 2024. Dostupné z: <https://uouu.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-za-rok-2023>.

¹⁰³ RADOVÁ, Eva, NOVÁK, Adam. Co přináší novela zákona o svobodném přístupu k informacím od 1.1. 2020 [online]. *Elektronický zpravodaj pro pověřence*, 2019, č. 24, s. 5-6.

práva na informace, jež do té doby rozhodující vedoucí orgány některých institucí zkrátka poskytnout nemohly.¹⁰⁴

¹⁰⁴ *Chystaná novela informačního zákona možná odejme Úřadu pro ochranu osobních údajů jednu z pravomocí.* [online]. gdprolutions.cz, 2021[cit. 10. března 2024]. Dostupné z: <https://www.gdprolutions.cz/chystana-novela-informacniho-zakona-mozna-odejme-uradu-pro-ochranu-osobnich-udaju-jednu-z-pravomoci/>.

2.4. Úřad rozhodující v přezkumném řízení

Další ojedinělou pravomocí Úřadu se od 2. ledna 2020 stal přezkum pravomocných druhoinstančních rozhodnutí nadřízených orgánů v agendě svobodného přístupu k informacím. Výkon takového dozorčího prostředku nebyl do té doby uskutečnitelný, ochrana práva na přístup k informacím byla zajišťována prostřednictvím správního soudnictví. Novela zákonem č. 111/2019 Sb. vnesla přezkumné řízení do právní úpravy v podobě ustanovení § 16b Infozákona a dále v § 20 odst. 4. zajistila aplikaci správního řádu pro dané řízení.

Úřadu je svěřen výkon činnosti, v níž přezkoumává rozhodnutí nadřízených orgánů o odvoláních či rozkladech týkajících se odmítnutí poskytnutí žádosti povinného subjektu. V tom lze spatřovat specialitu od správního řádu, protože dle něj je umožněn přezkum i prvostupňových rozhodnutí.¹⁰⁵ Přezkum také není možné vztahovat na rozhodování o stížnostech dle § 16a Infozákona, neboť nejsou rozhodnutími v materiálním smyslu.¹⁰⁶ Kolman podotýká, že pokud podléhá rozhodnutí Úřadu coby nadřízeného orgánu přezkumnému řízení, nerozhoduje o něm Úřad jako celistvý orgán, nýbrž jeho předseda.¹⁰⁷

Přezkumné řízení se zásadně zahajuje z moci úřední. Žadatel o poskytnutí informace může podat k zahájení podnět, Průcha avšak zdůrazňuje, že na ten není právní nárok.¹⁰⁸ Na základě § 94 a násl. správního řádu je Úřad povinen zahájit přezkum do doby 2 měsíců, kdy se o důvodech vyžadující zahájení dozvěděl. Objektivní lhůta pro takové zahájení činí jeden rok.¹⁰⁹ Horáková uvádí: „*Podmínkou zahájení řízení je existence důvodné pochybnosti, zda rozhodnutí, které by mělo být přezkoumáno, je v souladu s právními předpisy.*“¹¹⁰ Tím je založena pojistka zákonodárce, aby zahlcení Úřadu přezkumnými řízeními nebylo neúměrně

¹⁰⁵ GRÍBKOVÁ, Petra a kol. *Zákon o svobodném přístupu k informacím – judikatorní komentář*. [online databáze]. CODEXIS publishing, 1. prosince 2017 [cit. 3. března 2024]. Dostupné z: [databáze codexis.cz](https://codexis.cz).

¹⁰⁶ Metodická informace Ministerstva vnitra č. 1 ke změně zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, provedené zákonem č. 241/2022 Sb., s. 42.

¹⁰⁷ KOLMAN, Petr. *Správní právo procesní a svobodný přístup k informacím – k aktuální otázce z oblasti přezkumného řízení*. [online]. advokatnidenik.cz, 20. ledna 2023 [cit. 23. března 2024]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/01/20/spravni-pravo-procesni-a-svobodny-pristup-k-informacim-k-aktualni-otazce-z-oblasti-prezkumneho-řízení/>.

¹⁰⁸ PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 310.

¹⁰⁹ § 96 odst. 1 správního řádu.

¹¹⁰ HORÁKOVÁ, Monika. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím se zaměřením na informační příkaz. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2019, č.3, s. 106–113.

neúnosné. Výroční zpráva za rok 2021 totiž uvádí, že počet povinných subjektů může čítat až 15 000.¹¹¹

Vliv na rozhodování o přezkumu má dle ustanovení § 96 odst. 2 správního řádu právní a skutkový stav v době vydání přezkoumaného rozhodnutí. Neshledá-li Úřad nesoulad se zákonem, a tedy ani důvod pro zahájení řízení, rozhodnutí potvrdí a tuto skutečnost obohacenou o důvody sdělí podateli do 30 dní. V opačném případě dojde k zahájení přezkumného řízení a zrušení rozhodnutí nadřízeného orgánu nebo dokonce i povinného subjektu. A následně může Úřad věc se svým závazným názorem navrátit nadřízenému orgánu anebo povinnému subjektu k novému rozhodnutí. Bude-li Úřad bez pochybností o skutkovém a právním stavu, je také oprávněn vydat směrem k povinnému subjektu informační příkaz.¹¹² Informační příkaz je vázán stejnými podmínkami jako v případě rozhodnutí o odvolání či o stížnosti, jež jsou předmětem předcházející kapitoly.

Přínosnost přezkumného řízení je založena na 3 základních argumentech, které zmiňuje pozměňovací návrh k novelizačnímu zákonu poslance Jakuba Michálka. Nejstěžejnější roli pro přijetí přezkumu sehrál přetížený stav soudní soustavy v rámci řízeních o přístup k informacím. Taková řízení trvala i řadu let, a tak žadatelé o informace za uplynulou dobu přestávali mít o informace zájem. V neposlední řadě prováděná soudní řízení vyžadovaly značné finanční výdaje z veřejných prostředků.¹¹³ Na základě této argumentace byla Úřadu svěřena poměrně revoluční kompetence přezkoumání zákonnosti druhoinstančních rozhodnutí.

Přezkumné řízení má sloužit jako alternativa ke správnímu soudnictví, nejde ovšem o jeho plné nahrazení, byť jeho značnou výhodou je rychlejší a tím pádem efektivnější vyřízení žádosti o informace.¹¹⁴ Konkrétní počty rozhodnutých přezkumných řízení nejsou nikterak četné. Za rok 2023 Úřad rozhodnutí nadřízených orgánů zrušil v 9 případech.¹¹⁵ Nicméně

¹¹¹ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2021* [online]. Praha, 2022. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-za-rok-2021>.

¹¹² JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 281-283.

¹¹³ Pozměňovací návrh poslance Jakuba Michálka k návrhu zákona č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů.

¹¹⁴ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2021* [online]. Praha, 2022. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-za-rok-2020>.

¹¹⁵ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2023* [online]. Praha, 2024, s. 98. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-za-rok-2023>.

počty podnětů k provedení přezkumného řízení jsou několikanásobně vyšší.¹¹⁶ To je dáno objemností okruhu povinných subjektů, pro které může Úřad činit takové řízení.

Za čtyři roky účinnosti působnosti v oblasti svobodného přístupu k informacím Úřad přezkoumával rozmanité záležitosti pravomocných rozhodnutí. Pro ukázkou uvedu případ, vycházející ze sdílené rozhodovací praxe. V roce 2021 Úřad vydal informační příkaz ve vedeném přezkumném řízení, v němž se žadatel marně domáhal informace týkající se specifikace studijního oboru státního zaměstnance ústředního správního úřadu. Obsazení dané pozice si kladlo za požadavek dosažení magisterského vzdělání. Ústřední úřad, včetně jeho vedoucího, odmítli s ohledem na ochranu osobních údajů sdělit konkretizaci vzdělání státního zaměstnance. Úřad v přezkumném řízení shledal, že žádaná informace podléhá režimu poskytnutí, neboť jde o údaj informující veřejnost o úřední činnosti takového služebního místa.¹¹⁷

¹¹⁶ V roce 2022 bylo o přezkumném řízení rozhodnuto v 5 případech, kdežto uváděných nezačatých řízení činilo 87.

¹¹⁷ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2021* [online]. Praha, 2022. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-za-rok-2021>.

2.5. Úřad poskytující ochranu před nečinností

Poslední z kompetencí Úřadu v oblasti svobodného přístupu k informacím je ochrana před nečinností nadřízených orgánů povinných subjektů v rámci nedodržení lhůt u odvolání, rozkladů či stížností. Třetí odstavec § 16b Infozákona nařizuje Úřadu příslušnost k opatřením proti nečinnosti. Autoři judikatorního komentáře Infozákona podotýkají, že se zmíněným ustanovením formuje speciální vztah ke správnímu řádu, jež obecně výkon ochrany před nečinností přiděluje nadřízenému orgánu nečinného správního orgánu. Po procesní stránce ovšem tato ochranná funkce Úřadu následuje úpravu správního řádu.¹¹⁸

Z praxe správního řádu je jisté, že nečinnostní opatření prováděné Úřadem bude zahájeno z moci úřední.¹¹⁹ Nečinnost nastává uplynutím lhůt pro rozhodnutí nadřízených orgánů. U rozhodování o odvolání tato lhůta činí 15 dní od předání odvolání včetně spisového materiálu povinným subjektem, který má na takové předání dalších 15 dní. V případě rozhodnutí o rozkladu je požadavek pro uplynutí lhůty zpřísněn na 15 pracovních dní od doručení rozkladu. A co se týče rozhodování o stížnosti, o nečinnostní jednání půjde překročením 15. dne od předložení stížnosti povinným subjektem.¹²⁰

Potěšil zmiňuje v souvislosti s ochranou před nečinností několik eventualit, jež lze vztahovat i na činnost Úřadu. Jednu z nich představuje oprávnění Úřadu přijímat žádosti o nečinnostní opatření od žadatelů o informace po uplynutí zákonných lhůt. Není ani vyloučeno, aby k opatření došlo ještě před skončením lhůty pro vydání rozhodnutí, jestliže je Úřadu zjevné, že k rozhodnutí nadřízeného orgánu nedojde.¹²¹

Úřad má povinnost do 30 dnů, kdy se dozvěděl o nečinnosti orgánu, posoudit relevanci uložení ochranného opatření. K objektivnímu rozhodnutí Úřadu je zapotřebí, aby mu dotčený nadřízený orgán bezodkladně předal všechny důkazy, které by mohly vést k přijetí opatření a dále veškerý spisový materiál včetně svého stanoviska.¹²² Došlou žádost na uplatnění nečinnostního opatření může Úřad usnesením odmítnout. Nebo naopak přijme nejadekvátnější

¹¹⁸ GRÍBKOVÁ, Petra a kol. *Zákon o svobodném přístupu k informacím – judikatorní komentář*. [online databáze]. CODEXIS publishing, 1. prosince 2017 [cit. 3. března 2024]. Dostupné z: [databáze codexis.cz](https://codexis.cz).

¹¹⁹ § 80 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ *Právo na informace*. [online]. uouu.gov.cz, [cit. 3. března 2024]. Dostupné z: <https://uouu.gov.cz/cinnost/pravo-na-informace>.

¹²¹ POTĚŠIL, Lukáš. In: POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Správní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 433.

¹²² *Právo na informace. Pro povinné subjekty a jejich nadřízené orgány*. [online]. uouu.gov.cz, [cit. 3. března 2024]. Dostupné z: <https://uouu.gov.cz/cinnost/pravo-na-informace/pro-povinne-subjekty-a-jejich-nadrizene-organy>.

opatření proti nečinnosti dle § 80 odst. 4 správního řádu.¹²³ Nejčastěji se Úřad přiklání k uložení opatření ve formě příkázání nadřízenému orgánu zjednáání nápravy ve stanovené lhůtě. Z logiky věci půjde o příkázání rozhodnout o daných řízeních. Není ale ani vyloučeno, aby sám rozhodnutí vydal.¹²⁴

Z obsahů výročních zpráv za roky 2020 až 2023 je patrné, že agenda Úřadu pro přijímání opatření proti nečinnosti není agendou s největším nápořem. Za rok 2023 byl Úřad v oblasti svobodného přístupu na informace konfrontován ve 679 případech, z toho učinil pouze 69 opatření proti nečinnosti.¹²⁵ Čistě vzato je ale na tuto působnost nahlíženo pozitivně. I sám Úřad hodnotí vydávání opatření za „jednoduchý a rychlý nástroj k tomu, aby se domohli (žadatelé) včasného rozhodnutí nadřízených orgánů.“¹²⁶

Za zmínku stojí příklad z praxe, který řešil Úřad v rámci posuzování nečinnostního podnětu u nespecifikovaného ministerstva. K nedodržení zákonné lhůty došlo z důvodu nezbytného projednávání rozkladovou komisí. Úřad rozhodl, že takové průtahy nemohou odpírat poskytnutí práva na informace žadateli, a tak přikázal ministerstvu informaci poskytnout.¹²⁷

I přes to, že žadatel může využít ochranu před nečinností u správního soudu, považují kompetenci Úřadu ukládat nečinnostní opatření za mnohem přínosnější. Oproti správnímu soudnictví je k řešení nečinnosti vázán příhodnými lhůtami, které mohou efektivně a svižně dopomoci žadateli k získání informace. A možným nahrazením soudního řízení nedojde ke spotřebě tolika veřejných financí.

¹²³ JEMELKA, Luboš a kol. *Správní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 607–611.

¹²⁴ *Kompletní průvodce právem na informace* [online]. frankbold.org, 25. července 2011, aktualizováno 17. srpna 2021 [cit. 29. února 2024]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/pravo-na-informace/pravo-na-informace/zakladni-informace/rada/kompletni-pruvodce-pravem-na-informace>.

¹²⁵ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2023* [online]. Praha, 2024, s. 65. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocni-zpravy/vyrocni-zprava-za-rok-2023>.

¹²⁶ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2021* [online]. Praha, 2022. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocni-zpravy/vyrocni-zprava-za-rok-2020>.

¹²⁷ Tamtéž.

2.6. Problematické aspekty působnosti

Z výročních zpráv i veřejných sebe prezentací Úřadu¹²⁸ je významně pozorovatelná nespokojenost se zajišťováním působnosti v oblasti svobodného přístupu k informacím. Těmi nejvýznamnějšími faktory, ovlivňující relativně snadnou a hladkou aplikaci zmíněných kompetencí, jsou personální nevybavenost, narůstající nápad podání a účast v soudních řízeních. Následující údaje a data vycházející z výročních zpráv za roky 2020–2023, budou pro opakovatelnost v následující kapitole ocitovány pouze označením roku, jemuž jsou svým obsahem věnovány.

2.6.1. Personální nezajištěnost

Pro výkon nové působnosti byl zřízen odbor práva na informace a dále bylo vyhrazeno 8 služebních míst. Ministerstvo financí systematizovalo pouze 3 služební místa, zbylých 5 pozic vymezil Úřad ze své kapacity, a tedy na úkor jiných, dosavadních organizačních útvarů. Systematizováno bylo i jedno pracovní místo pro výkon administrativních činností.¹²⁹ Úřad již v polovině roku 2020 upozorňoval na nedostatečnou personální zajištěnost odboru. Označil ji za „*poddimezovanou*.“¹³⁰ V porovnání s celkovým personálním zajištěním Úřadu a náporem v dané oblasti, je takto přetrvávající nezajištěnost výrazně nevyhovující.

Dále Úřad podotýká, že výkon pracovních pozic v odboru práva na informace si žádá vysokou odbornost, odpovědnost i náročnost. A proto není jednoduché pracovníky do tohoto odboru obsadit, či je v něm udržet.¹³¹ Mám za to, že kombinace právě těchto dvou problémů může být na úkor svižnému rozhodování, které by z podstaty zásady rychlosti nemělo být ohrožováno.

2.6.2. Narůstající nápad

Ze statistik výročních zpráv vyplývá rostoucí trend zaslaných podání na Úřad. Pro srovnání, v roce 2020 bylo celkově zasláno 526 podání, v následujícím roce přibýlo o 168 podání více, v roce 2022 došlo dokonce k 41% nárůstu v dané agendě, oproti prvnímu

¹²⁸ Viz tiskové zprávy, workshopy, odborné semináře aj.

¹²⁹ *Výroční zpráva za rok 2020*.

¹³⁰ *Vyhodnocení nové působnosti Úřadu dle zákona č. 106/1999 Sb. za období prvních šesti měsíců roku 2020*. [online]. Praha: Úřad pro ochranu osobních údajů, 2020. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/cinnost/pravo-na-informace/vyhodnoceni-nove-pusobnosti-uradu-dle-zakona>.

¹³¹ *Výroční zpráva za rok 2021*.

roku.¹³² S nadsázkou Lipanová tento jev pojmenovala tak, že „z *Úřadu pro ochranu osobních údajů* stal *“Úřad pro poskytování informací“*“.¹³³

Domnívám se, že vysvětlením pro stále zvyšující se nápor může být větší osvěta o této působnosti mezi veřejností. Žadatelé si jsou více vědomi, že v případě obrácení se na Úřad, bude jejich žádost o informaci vyřízena efektivněji než v případě ochrany formou soudní.

2.6.3. Vadné vedení spisového materiálu povinnými subjekty

Povinné subjekty nedostatečně žurnalizovanými spisovými materiály maří úlohu Úřadu v agendě práva na informace. Nejen, že chybí úřední záznamy, ale mnohdy ani nejsou dostatečně zakládány informace pojící se k samotné žádosti o informace. Úřad pak pro své rozhodnutí nemá adekvátní oporu v materiálech. Důsledkem toho se hůře hledají východiska pro rozhodnutí, a tím se zpomalují celá řízení.¹³⁴ Činí-li tak povinné subjekty i po upozornění, je očividné, že s disrespektem k Úřadu, vědomě zanedbávají dokumentaci. A tím pádem si dále zajišťují neveřejnost svých činností a celkové identity.

Spolu s uvedeným je nutné zmínit, že pro širokost povinných subjektů, o jejichž rozhodnutích má Úřad povinnost rozhodovat, je tato činnost výrazně ztížena. A Úřad je proto odkázán rozhodovat na základě zprostředkovaných znalostí vycházejících ze spisových materiálů.¹³⁵

2.6.4. Účast Úřadu v zahájených soudních řízeních

Od ledna 2020 se Úřad stal žalovanou stranou v probíhajících soudních řízeních proti rozhodnutí v čele stojících orgánů povinných subjektů. Participace Úřadu na soudním řízení je založena na základě podaných žalob napadajících odvolání orgánů druhé instance z doby před ustanovením Úřadu jako nadřízeného orgánu některých povinných subjektů.¹³⁶ Důsledkem takové změny právní úpravy se Úřad stává plně odpovědným a zastupujícím orgánem za rozhodnutí představených orgánů těch povinných subjektů, jimž dle § 178 správního řádu

¹³² Výroční zpráva za rok 2022.

¹³³ LIPANOVÁ, Kateřina. *Ochrana osobních údajů v rozhodovací praxi Úřadu pro ochranu osobních údajů* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2022. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/180248/140110159.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

¹³⁴ Výroční zpráva za rok 2023.

¹³⁵ VÁLOVÁ, Irena. *ÚOOÚ se stává odpovědným za mnoho let stará rozhodnutí, která nevydal*. [online]. ceska-justice.cz, 26. května 2021 [cit. 21. března 2024]. Dostupné z: https://www.ceska-justice.cz/2021/05/urad-pro-ochranu-osobnich-udaju-se-stava-odpovednym-za-mnoho-let-stara-rozhodnuti-ktera-nevydal/?fbclid=IwAR0nut1xXoBFbmFrIsfwdOzZBbVleQ9EDhTxWoXopJKmsRX2O_-NOfHWVQQ.

¹³⁶ Výroční zpráva za rok 2020.

nelze nadřizený orgán určit. Účast potvrdil i Nejvyšší správní soud u sporu mezi státní příspěvkovou organizací a advokátní kanceláří: „Žalovaný, na kterého se stěžovatelka obrátila jako na povinný subjekt, je státní příspěvkovou organizací a v jeho případě není možné určit podle § 178 správního řádu, kdo je jeho nadřizujícím správním orgánem, proto působnost k rozhodování projednávané věci přešla od 2. 1. 2020 na Úřad pro ochranu osobních údajů. Podle § 69 s. ř. s. je v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu žalovaným správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla.“¹³⁷

A tak musí Úřad hájit rozhodnutí, které nejen že nevydal, ale ani k bližším souvislostem sporů nemá přístup. K této problematice byla Úřadem vydána tisková zpráva, v níž svěřenou působnost účasti na soudních sporech bez dostatečně účinných právních nástrojů označuje za důsledek nekonzistentní právní úpravy.¹³⁸ Úřadu ani kladně nepřispívá povinnost hradit náklady za vedené soudní spory, které dosahují až dvě desítky tisíc korun.¹³⁹

2.6.5. Shrnutí

Dosavadní, a ne zcela konečný výčet negativních důsledků, které novelizace Infozákona přinesla, je zapotřebí brát v potaz při hodnocení Úřadem prováděné působnosti v oblasti svobodného přístupu k informacím. Jsem přesvědčená, že nejvýznamnějším problémem je podhodnocení počtu pracovních míst pro odbor práva na informace. Příčinou takto poddimenzovaného stavu může být skutečnost, že ve stejné době, kdy vešla v účinnost působnost svobodného přístupu k informacím, byla veškerá pozornost upřena na efektivní provedení obecného nařízení do národní právní úpravy. Svou roli také sehrál fakt, že dosazení místopředsedy Jägera do čela odboru práva na informace proběhlo až v roce 2021. Považuji však za neakceptovatelné, že i po několikaletém upozorňování ze strany Úřadu se tento stav nezměnil¹⁴⁰ a odbor personálně nepřeorganizoval.

¹³⁷ Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. dubna 2021, sp.zn. 4 As 65/2021–44.

¹³⁸ Tisková zpráva. Úřad vstupuje do postavení žalovaného orgánu ve věcech přístupu k informacím i v případě žalob proti rozhodnutím vydaným jinými povinnými subjekty před lednem 2020. [online]. Praha: Úřad pro ochranu osobních údajů, 2021. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/tiskove-zpravy/urad-vstupuje-do-postaveni-zalovaneho-organu-ve-vecech-pristupu-k-informacim-i-v-pripade-zalob-proti-rozhodnutim-vydanym-jinymi-povinnymi-subjekty-pred-lednem-2020>.

¹³⁹ Výroční zpráva za rok 2020.

¹⁴⁰ Od 1.8. 2023 se zformovalo jedno nové místo v odboru práva na informace. To však příliš zahlcenosti této agendy nepřispělo.

Na základě nepoměru velikosti náporu a počtu zaměstnaneckých míst v agendě svobodného přístupu k informacím shledávám za vhodné řešení zvýšení počtu pracovních pozic v odboru práva na informace. Takové vyřešení ovšem není v gesci Úřadu, ale vlády.¹⁴¹ K podpoře svého návrhu připojuji náleží Ústavního soudu ze dne 17. ledna 2023: „*Požadavky kladené na výkon agendy poskytování informací dle InfZ, zejména pak úroveň správních rozhodnutí vydávaných povinnými subjekty a jejich nadřízenými orgány, se od počátku účinnosti informačního zákona nepoměrně zvýšily. Na její kvalitu nelze rezignovat s poukazem, že se jedná pouze o okrajovou působnost povinných subjektů. Naopak, v současnosti již tvoří poskytování informací dle InfZ nedílnou součást jejich působnosti, a tomu je samozřejmě nutno přizpůsobit jejich personální vybavení.*“¹⁴²

¹⁴¹ Viz první kapitola, 1.2.3. Organizace Úřadu.

¹⁴² Ústavní soud: Nález Ústavního soudu ze dne 17. ledna 2023, sp. zn. Pl. ÚS 25/21 (bod 54).

Závěr

V bakalářské práci bylo hlavním cílem systematicky vymežit působnost Úřadu v oblasti svobodného přístupu k informacím. Záměrem bylo přispět identifikací každé jednotlivé kompetence, jež Úřad v agendě práva na informace vykonává. Hmotněprávní a procesněprávní vymezení působnosti bylo doplněno o statistické údaje rozhodovací praxe Úřadu. V podkapitole věnované působnosti Úřadu jako nadřízeného orgánu pro některé povinné subjekty byla provedena analýza vybraných, souvisejících judikátů. Šíře textu má čtenáři poskytnout ucelený vhled do působnosti Úřadu v oblasti svobodného přístupu k informacím, včetně praktického dopadu na jeho chod.

V první kapitole jsem objasnila zákonné ukotvení Úřadu, jeho postavení a jednotlivé prvky nezávislosti. Dále jsem upřela pozornost na předsedu a místopředsedy Úřadu, neboť vedoucí pozice se v souvislosti s přijetím obecného nařízení významně proměnily. Podkapitola organizační struktury obsahovala dále analýzu služebních a pracovních míst vycházejících z usnesení vlády pro rok 2023. Závěr této kapitoly jsem stručně věnovala ostatním působnostem, jež Úřad vykonává, tou byla především působnost v oblasti ochrany osobních údajů v kontextu obecného nařízení i adaptační národní úpravy. Celou kapitolu jsem zpracovala za pomoci metody deskriptivní, analytické a systémové.

Druhou kapitolu jsem již plně věnovala právu na informace. Zahájila jsem ji objasněním ústavního práva na informace, včetně zmínky jeho permanentního konfliktu s právem na ochranu soukromí. Následující podkapitoly vzešly z právní úpravy Infozákona. Nejdříve jsem představila působnost, kterou Úřad vykonával i před novelizačním zákonem, a tedy působnost v postavení povinného subjektu. Z pohledu Úřadu jsem uvedla proces a možnosti poskytování informací aktivním i pasivním způsobem. Podkapitolu jsem doplnila o definování speciálního institutu stížnosti dle Infozákona. Závěr podkapitoly jsem podrobila vyhodnocení dané agendy za rok 2023. Z mého pohledu nejstěžejnější kompetenci, jež Úřad od novely Infozákona vykonává, jsem v následující podkapitole započala vymezením pojmů veřejné instituce a podniky, pro které je Úřad nadřízeným orgánem. Obsah podkapitoly jsem doplnila o analýzu judikatury týkající se veřejných institucí a procesními popisy rozhodování Úřadu v pozici nadřízeného orgánu, včetně vydávání novelou vloženého informačního příkazu. V závěru jsem opět provedla analýzu rozhodovací činnosti z praxe. Následující kapitolu věnovanou přezkumu pravomocných rozhodnutí nadřízených orgánů Úřadem jsem vymežila jak z hmotněprávního, tak i procesního hlediska. Závěr podkapitoly byl vedle

zhodnocení konkrétních výsledků rozhodovací činnosti ozvláštněn o poslaneckou argumentaci, která vedla k zavedení přezkumného řízení do působnosti Úřadu a také o příklad z praxe. Při vymezení poslední podkapitoly věnované působnosti Úřadu poskytujícího ochranu před nečinností byla použita deskripce této kompetence z hmotného i procesního hlediska. Závěr jsem věnovala analýze využitelnosti ukládání opatření proti nečinnosti, včetně uvedení ukázkového případu. Druhou kapitolu jsem zakončila vytyčením nejzásadnějších problematických důsledků, se kterými Úřad v souvislosti se zavedením agendy přístupu k informacím zápolí. K naplnění kapitoly bylo dosaženo za pomoci metody analytické, deskriptivní, systémové a syntézy výsledků z jednotlivých výročních zpráv.

Hlavní výzkumná otázka ve znění: *„Jaká je působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů v oblasti svobodného přístupu k informacím od účinnosti zákona č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů?“* byla zodpovězena prostřednictvím podkapitol ve druhé kapitole bakalářské práce. Úřad vykonává působnost prostřednictvím rozhodování jako nadřízený orgán určitých povinných subjektů, přezkumu pravomocných rozhodnutí o odvoláních a rozkladech nadřízených orgánů a ukládání ochranných opatření proti nečinnosti povinných subjektů či jejich nadřízených orgánů.

Bakalářská práce rovněž zkoumala dílčí výzkumnou podotázku: *„Jaké postavení zastává Úřad pro ochranu osobních údajů?“* K vymezení postavení Úřadu posloužila první kapitola práce. Úřad má postavení nezávislého, dozorového, ústředního, správního úřadu. Jednotlivé prvky postavení vyplynuly z analýzy českého správního práva, obecného nařízení i další národní právní úpravy.

Poslední dílčí výzkumnou otázkou bylo tázáno: *„Má výkon působnosti v oblasti svobodného přístupu k informacím problematický dopad na fungování Úřadu pro ochranu osobních údajů?“* Odpovědi posloužil výčet dopadů, které osobně shledávám za nejvíce problematické. S personální nezajištěností, narůstajícím nápadem, vadným vedení spisů povinnými subjekty a účastí v zahájených soudních řízeních se Úřad nepřetržitě potýká od roku 2020.

Na základě výše uvedeného považuji cíl vymezení působnosti Úřadu v oblasti svobodného přístupu k informacím za splněný. I přes značně negativní dopady na jeho chod jsem dospěla k názoru, že působnost Úřadu v oblasti svobodného přístupu k informacím je významná a potřebná. Doplnuje totiž veřejnou správu o nezávislý orgán rozhodující o právu

na informace. Svou činností pomáhá odlehčit přetíženost správního soudnictví a díky svým pevně stanoveným lhůtám přispívá jako efektivní veřejná služba žadatelům o informace. Domnívám se, že pro významnost, jež Úřad na úseku práva na informace zastává, si zaslouží navýšit kapacitu personálního obsazení, aby se v budoucnu nemusel potýkat s možným ohrožením provádění této důležité agendy.

Seznam použitých zkratk

1. Informační zákon, Infozákon = zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.
2. Úřad = Úřad pro ochranu osobních údajů.
3. Obecné nařízení = Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.
4. Zákon o ochraně osobních údajů = zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.
5. ZZOÚ = zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.
6. Služební zákon = zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě.
7. IS ORG = informační systém ORG.
8. Novelizační zákon, zákon č. 111/2019 Sb. = zákon č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů.
9. Listina = zákon č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod.
10. Správní řád = zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Seznam použité literatury

Právní předpisy a související dokumenty:

1. Důvodová zpráva k zákonu č. 111/2009 Sb., o základních registrech.
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.
3. Metodická informace Ministerstva vnitra č. 1 ke změně zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, provedené zákonem č. 241/2022 Sb.
4. Metodické doporučení Ministerstva vnitra k aplikaci vybraných procesních ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.
5. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.
6. Pozměňovací návrh poslance Jakuba Michálka k návrhu zákona č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů.
7. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
8. Usnesení vlády České republiky ze dne 21. prosince 2022, č. 1076, III. část materiálu čj. 1484/22.
9. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
10. Zákon č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů.
11. Zákon č. 133/200 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
13. Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů.
14. Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
15. Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.
16. Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění zákona č. 423/2022 Sb.
17. Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.
18. Zákon č. 449/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2023.

19. Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů ve znění pozdějších předpisů.
20. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.
21. Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.
22. Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.
23. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
24. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Monografie a komentářová literatura:

1. BAČA, Ján a kol. *Zákon o zpracování osobních údajů. Praktický komentář*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, s. 368.
2. BAMBUŠKOVÁ, Vendula, KOŠINÁROVÁ, Barbora. *Zákon o finanční kontrole. Judikatorní komentář*. CODEXIS publishing, 1. prosince.2022 [cit. 30. ledna 2024] Dostupné z: databáze codexis.cz
3. BARTÍK, Václav a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem. Komentář*. Olomouc: ANAG, 2010, s. 384.
4. FUREK, Adam a kol. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1238.
5. GRUNDOVÁ, Lucie a kol. *Zákon o státní službě – judikatorní komentář*. [online databáze]. CODEXIS publishing, 1. února 2022 [cit. 30. ledna 2024] Dostupné z: databáze codexis.cz
6. GŘÍBKOVÁ, Petra a kol. *Zákon o svobodném přístupu k informacím – judikatorní komentář*. [online databáze]. CODEXIS publishing, 1. prosince 2017 [cit. 29. února 2024]. Dostupné z: databáze codexis.cz.
7. HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 600.
8. HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1456.
9. JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 376.
10. JEMELKA, Luboš a kol. *Správní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1224.
11. KUČEROVÁ, Alena. a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 516.

12. MELOTÍKOVÁ, Petra. *Osobní údaje v kontextu GDPR*. Praha: Leges, 2020, s. 144.
13. NULÍČEK, Michal a kol. *GDPR. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Praktický komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 580.
14. PATTYNOVÁ, Jana a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Data a soukromí v digitálním světě. Komentář*. Praha: Leges, 2018, s. 488.
15. PATTYNOVÁ, Jana a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Zákon o zpracování osobních údajů. Komentář*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 752.
16. PATTYNOVÁ, Jana a kol. *Zákon o zpracování osobních údajů – komentář* [online databáze]. CODEXIS publishing, 2019 [cit. 10. března 2024]. Dostupné z: codexis.cz.
17. POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Správní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 920.
18. PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 520.
19. SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 512.
20. UŘIČAŘ, Miroslav a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1416.
21. VLACHOVÁ, B., MAISNER, M. *Zákon o zpracování osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 168.

Internetové zdroje:

1. HORÁKOVÁ, Monika. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím se zaměřením na informační příkaz. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2019, č.3, s. 106–113.
2. HORZINKOVÁ, Eva. Právo na informace a nahlížení do správních spisů. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 1, s. 150-157.
3. *Chystaná novela informačního zákona možná odejme Úřadu pro ochranu osobních údajů jednu z pravomocí*. [online]. gdprsolutions.cz, 2021 [cit. 10. března 2024]. Dostupné z: <https://www.gdprsolutions.cz/chystana-novela-informacniho-zakona-mozna-odejme-uradu-pro-ochranu-osobnich-udaju-jednu-z-pravomoci/>.
4. KOLMAN, Petr. *Správní právo procesní a svobodný přístup k informacím – k aktuální otázce z oblasti přezkumného řízení*. [online]. advokatnidenik.cz, 20. ledna 2023 [cit. 23.

- března 2024]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/01/20/spravni-pravo-procesni-a-svobodny-pristup-k-informacim-k-aktualni-otazce-z-oblasti-prezkumneho-rizeni/>.
5. KORBEL, František a kol. Velká novela zákona o svobodném přístupu k informacím. *Právní rozhledy*, 2023, č. 4, s. 115-125.
 6. *Kompletní průvodce právem na informace* [online]. frankbold.org, 25.července 2011, aktualizováno 17. srpna 2021 [cit. 29. února 2024]. Dostupné z: https://frankbold.org/poradna/pravo-na-informace/pravo-na-informace/zakladni-informace/rada/kompletni-pruvodce-pravem-na-informace#Jak_m%C5%AF%C5%BEete_o_informace_po%C5%BE%C3%A1dat.
 7. LIPANOVÁ, Kateřina. *Ochrana osobních údajů v rozhodovací praxi Úřadu pro ochranu osobních údajů* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2022. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/180248/140110159.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
 8. *Místopředsedou Úřadu pro ochranu osobních údajů by mohl být bývalý náměstek Jäger*. lidovky.cz [online]. 7. prosince 2020 [cit. 11. února 2024]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/mistopredsedou-uradu-pro-ochranu-osobnich-udaju-by-mohl-byt-byvaly-namestek-jager.A201207_172506_ln_domov_lihem.
 9. *Novým šéfem úřadu na ochranu soukromí bude Jiří Kaucký. Ve státní správě působí už 20 let.* [online] irozhlas.cz, 20.srpna 2020 [cit. 8. února 2024]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jiri-kaucky-predseda-urad-pro-ochranu-osobnich-udaju-uouu-senat_2008201719_vis.
 10. *Obvyklé důvody neposkytnutí informací.* [online]. frankbold.org, 6. srpna 2011, aktualizováno 11. června 2021 [cit. 21. března 2024]. Dostupné z: https://frankbold.org/poradna/pravo-na-informace/pravo-na-informace/proces-ziskani-a-poskytnuti-informace/rada/obvykle-duvody-neposkytnuti-informaci#Pr%C3%A1vo_na_informace_m%C5%AF%C5%BEe_omezit_pouze_z%C3%A1kon.
 11. *Organizační struktura Úřadu pro ochranu osobních údajů.* [online]. uouu.gov.cz, [cit. 12. února 2024]. Dostupné z: <https://uouu.gov.cz/urad/organizacni-struktura>.
 12. *Podání žádosti o informace.* [online]. uouu.gov.cz, [cit. 27. února 2024]. Dostupné z: <https://uouu.gov.cz/urad/povinne-zverejnovane-informace/svobodny-pristupu-k-informacim/podani-zadosti-o-informace>.

13. *Postavení Úřadu. Působnost Úřadu.* [online]. uoou.gov.cz, [cit. 20. února 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/urad/postaveni-uradu>.
14. POUPEROVÁ, Olga. Nezávislé správní úřady. *Správní právo*, 2014, č. 4, s. 209–226.
15. *Povinně zveřejňované informace.* [online]. uoou.gov.cz, [cit. 27. února 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/urad/povinne-zverejnovane-informace/svobodny-pristupu-k-informacim/povinne-zverejnovane-informace>.
16. *Právo na informace.* [online]. uoou.gov.cz, [cit. 3. března 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/cinnost/pravo-na-informace>.
17. *Právo na informace. Pro povinné subjekty a jejich nadřízené orgány.* [online]. uoou.gov.cz, [cit. 3. března 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/cinnost/pravo-na-informace/pro-povinne-subjekty-a-jejich-nadrizene-organy>.
18. *Právní rámec. Ochrana osobních údajů.* [online]. uoou.gov.cz, [cit. 20. února 2024]. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/pravni-ramec/ochrana-osobnich-udaju>.
19. RADOVÁ, Eva, NOVÁK, Adam. Co přináší novela zákona o svobodném přístupu k informacím od 1.1. 2020 [online]. *Elektronický zpravodaj pro pověřence*, 2019, č. 24, s. 5-6.
20. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. *Informace.* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2019, s. 42. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Sbornik_Informace.pdf.
21. Tisková zpráva. *Úřad vstupuje do postavení žalovaného orgánu ve věcech přístupu k informacím i v případě žalob proti rozhodnutím vydaným jinými povinnými subjekty před lednem 2020.* [online]. Praha: Úřad pro ochranu osobních údajů, 2021. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/tiskove-zpravy/urad-vstupuje-do-postaveni-zalovaneho-organu-ve-vecech-pristupu-k-informacim-i-v-pripade-zalob-proti-rozhodnutim-vydanym-jinymi-povinnymi-subjekty-pred-lednem-2020>.
22. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2020* [online]. Praha, 2021, s. 72. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-za-rok-2020>.
23. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2021* [online]. Praha, 2022, s. 72. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-za-rok-2021>.

24. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2022* [online]. Praha, 2023, s. 82. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-za-rok-2022>.
25. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2023* [online]. Praha, 2024, s. 108. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/media-publikace/ke-stazeni/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-za-rok-2023>.
26. VÁLOVÁ, Irena. *ÚOOÚ se stává odpovědným za mnoho let stará rozhodnutí, která nevydal.* [online]. ceska-justice.cz, 26. května 2021 [cit. 21. března 2024]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2021/05/urad-pro-ochranu-osobnich-udaju-se-stava-odpovednym-za-mnoho-let-stara-rozhodnuti-ktera-nevydal/?fbclid=IwAR0nut1xXoBFbmFrIsfwdOzZBbVleQ9EDhTxWoXopJKmsRX2O-NOfHWVQQ>.
27. *Včasný a efektivní přístup k informacím.* [online]. Praha: Rekonstrukce státu, 2018. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/download/EXGu9w/rest-infolist-prezkum-infoprikaz-11-2018.pdf>.
28. Vyhodnocení nové působnosti Úřadu dle zákona č. 106/1999 Sb. za období prvních šesti měsíců roku 2020. [online]. Praha: Úřad pro ochranu osobních údajů, 2020, s. 2-3. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/cinnost/pravo-na-informace/vyhodnoceni-nove-pusobnosti-uradu-dle-zakona>.

Judikatura:

1. Městský soud v Praze: Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. září 2011, čj. 10 Ca 42/2009-38.
2. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. října 2011, čj. 1 As 114/2011-121.
3. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. února 2019, sp. zn. 2 As 157/2018.
4. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. listopadu 2020, sp. zn. 10 As 217/2020.
5. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. prosince 2020, sp.zn. 5 As 293/2018.
6. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2021, čj. 2 As 72/2020-46.

7. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. dubna 2021, sp.zn. 4 As 65/2021–44.
8. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. července 2021, sp. zn. Komp 3/2020-35.
9. Soudní dvůr EU: Rozsudek velkého senátu ze dne 9. března 2010, Evropská komise v. Spolková republika Německo, C-518/07 (v el. sb. rozh.).
10. Soudní dvůr EU: Rozsudek velkého senátu ze dne 16. října 2012, Evropská komise v. Rakouská republika, C-614/10 (v el. sb. rozh.).
11. Soudní dvůr EU: Rozsudek velkého senátu ze dne 8. dubna 2014, Evropská komise v. Maďarsko, C-288/12 (v el. sb. rozh.).
12. Ústavní soud: Nález Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2007, sp. zn. Pl. ÚS 260/06 (N 10/44 SbNU 131).
13. Ústavní soud: Nález Ústavního soudu ze dne 20. června 2017, sp. zn. Pl. ÚS 1146/16.
14. Ústavní soud: Nález Ústavního soudu ze dne 17. ledna 2023, sp. zn. Pl. ÚS 25/21.

Abstrakt

Bakalářské práce si klade za cíl vymezit působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů v oblasti svobodného přístupu k informacím. Zprvu se autorka zabývá postavením Úřadu pro ochranu osobních údajů a dalšími působnostmi, které vedle svobodného přístupu k informacím vykonává. Následná část práce je zaměřena na působnosti, které Úřad vykonává prostřednictvím zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Každá jednotlivá činnost, kterou Úřad pro ochranu osobních údajů ve svobodném přístupu k informacím vykonává je vymezena z hlediska hmotněprávního i procesního. Závěrem práce autorka přináší výčet nedostatků a problematických aspektů, které přinesla působnost svobodného přístupu k informacím pro činnost Úřadu pro ochranu osobních údajů. Pro účel celé práce je využita analýza právních předpisů, komentářové literatury, výročních zpráv i judikatury.

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to define the competence of the Office for Personal Data Protection in the field of free access to information. First, the author deals with the status of the Office for Personal Data Protection and other competences it performs in addition to the freedom of access to information. The subsequent part of the thesis focuses on the competences exercised by the Office through Act No. 106/1999 Coll., on free access to information. Each individual activity that the Office for Personal Data Protection performs in the field of free access to information is defined in terms of substantive and procedural law. At the end of the thesis, the author presents a list of shortcomings and problematic aspects that the scope of free access to information has brought to the activities of the Office for Personal Data Protection. For the purpose of the whole thesis the analysis of legal regulations, commentary literature, annual reports and case law is used.

Klíčová slova

Úřad pro ochranu osobních údajů, ústřední správní úřad, nezávislost, zákon o zpracování osobních údajů, obecné nařízení, svobodný přístup k informacím, informační zákon, povinný subjekt, výroční zprávy, problematické aspekty.

Key words

Office for Personal Data Protection, central administrative authority, independence, law on personal data processing, general regulation, freedom of access to information, information law, obliged entity, annual reports, problematic aspects.